

קידוש השם נגד חילול השם ... מבחינת הפרט

ויקרא פרשת אמור פרק כב

(לא) ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני יקוק :
 (לב) ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יקוק
 מקדשכם: (לג) המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני יקוק :

רש"י

(לב) ולא תחללו - לעבור על דברי מזידין ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמך וקדש שמי. יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו, ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושיין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס...

מסירות
נפש ממש

ספר החינוך רצה

...שלא לעשות דבר שיתחלל בו שם שמים **בין בני אדם** - שנמנענו מחלול השם יתברך והוא הפך קדוש השם שנצטוינו בו כמו שכתוב במצוה שאחר זה כמו שנאמר (ויקרא כב: לב) ולא תחללו את שם קדשי...
 ...והחלק אשר על הפרט, שיעשה איש מפרסם בגמילות חסדים ומעשים טובים מעשה אחד שיראה לרבים שהוא עברה, וכגון המעשה ההוא אינו ראוי לכמו האיש החסיד ההוא שיעשהו, אף על פי שהוא מעשה היתר, חילול השם, והוא אמרם זכרונם לברכה (יומא פו.) היכי דמי חלול השם? כגון אנא דשקילנא בשרא מבי טבחא, ולא יהיבנא דמי לאלתר...

"בין בני אדם"

פסיקתא דרב כהנא פיסקא יב - בחדש השלישי

אנכי הגדתי והושעתי והשמעתי ואין בכם זר ואתם עדי נאם יקוק ואני אל (ישעיה מג: יב). אנכי הגדתי, במצרים, ויגד משה לאהרן את כל דברי ה' (שמות ד: כח). והושעתי, בים, ויושע ה' ביום ההוא (שמות יד: ל). והשמעתי, בסיני, משמים השמעת דין (תהלים עו: ט). ואין בכם זר, זה יתרו, ואתם עדיי נאם ה' ואני אל. תני ר' שמעון בן יוחי אם אתם עדי נאם ה', אני אל, ואם אין אתם עדי בכיכול אין אני ה'.

ספר כד הקמח חילול השם

כן יש בגדולי בני אדם והחשובים שבהם שיעשו מעשים שאין חושבין לחטוא בהם ומתוכם יתבזו התורה והמצוות בעיני הבריות וזה נקרא חילול השם, והוא שדרשו רז"ל במסכת יומא (פו.) היכי דמי חלול השם אמר רבא כגון אנא דשקילנא בישראל מבי טבחא ולא יהיבנא דמיה לאלתר, ור' יוחנן אמר כגון אנא דמסגינא ד' אמות בלא תורה ובלא תפלין, רב נחמן בר יצחק אמר כגון דאמרי אינשי שרא ליה מריה לפלניא, רב יצחק בר אבדימי אמר כגון שהיו חבריו בושין משמועתו. נמצאת למד כי העון הזה חמור הרבה ויותר בתלמידי חכמים כי מי שהוא תלמיד חכם והבריות חושדים אותו בעבירה ומרננין עליו אע"פ שהוא נקי ממנה ואין הדבר אמת הנה יש בזה חלול השם לפי שהמון העם אשר לא ידעו ולא יבינו וכמה פתאים המאמינים לכל דבר מטילין דופי עליו ועל תורתו וכדי בזיון וקצף, על אחת כמה וכמה אם אמת הדבר כי הבריות למדין ממנו ומעשה העבירה אינה בזויה בעיניהם ונמצא שם שמים מתחלל:

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת הפרט

מסכת יומא פו.

אביי אמר: כדתניא, זואהבת את ה' אלהיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו!...

דברים רבה ג:

מעשה ברבי שמעון בן שטח שלקח חמור אחד מישמעאלי אחד, הלכו תלמידיו ומצאו בו אבן אחת טובה תלויה לו בצווארו, אמרו לו רבי (משלי ו) ברכת ה' היא תעשיר. א"ל ר"ש בן שטח חמור לקחתי אבן טובה לא לקחתי. הלך והחזירה לאותו ישמעאלי וקרא עליו אותו ישמעאלי ברוך ה' אלהי שמעון בן שטח

רמב"ם יסודי התורה ה:יא

יש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילול את השם כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתר והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן או שירבה בשחוק או באכילה ושתייה אצל עמי הארץ וביניהן או שדבורו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קטטה וכעס וכיוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם מכבד להן ואפילו למקילין לו ונושא ונותן באמונה ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתן ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאווים למעשיו הרי זה קידוש את ה' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

ספר יחזקאל פרק לט

א וְאַתָּה בֶן-אָדָם הִנְבֵּא עַל-גּוֹג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הַנְּנִי אֶלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁד וְתִבֵּל: ב וְשִׁבַּבְתִּיךָ וְשִׁשְׂאֲתִיךָ וְהִעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְּתֵי צִפּוֹן וְהִבְאוֹתִיךָ עַל-הָרִי יִשְׂרָאֵל: ג וְהִפִּיתִי קִשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמְאוֹלֶךָ וְחִצֶיךָ מִיַּד זְמִינָה אֶפִּיל: ד עַל-הָרִי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אֶתָּה וְכָל-אֲגַפֶיךָ וְעַמִּים אֲשֶׁר אִתְּךָ לְעֵיט צִפּוֹר כָּל-כְּנָף וְחִית הַשָּׂדֶה נִתְּתִיךָ לְאֶכְלָה: ה עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם ה' אֱלֹקִים: ו וְשִׁלַּחְתִּי-אֶשׁ בְּמַגּוֹג וּבִישְׁבֵי הָאֵיִים לְבַטֵּחַ וְיָדְעוּ כִּי-אֲנִי הַשֵּׁם: ז וְאַת-שֵׁם קִדְשִׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא-אֲחַל אֶת-שֵׁם-קִדְשִׁי עוֹד וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי הַשֵּׁם קְדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל:

רש"י - ולא אחל את שם קדשי. שפלותם של ישראל חלול שמו הוא באמור להם (לעיל ל) עם ה' אלה ולא יכול להצילם:

מהר"י קרא - ר' יוסף קרא (1060-1130), צרפת, תלמידו של רש"י

ואני אכה אותו על יד ימין שיפלו החצים מיד ימינו: (ו) ושלחתי אש במגוג וביושבי האיים. שהיו יושבין לבסח: (ז) ואת [שם] קדשי אודיע. ואת שם גבורתי אודיע לאומות העולם שיש כח בידי לגאלן מתחת ידם. ואז הן מקדישין אותי מתוך נפלאות שאני עושה בתוך עמי ישראל: ולא אחל את שם קדשי עוד.
שער כאן היה שמי מחולל בגוים שהיו אומרים אין כח בידו להוציאן מבינינו. כמו שנאמר ויבואו אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי. אבל עכשיו כשרואין האומות מכת גוג וחילותיו ומה שקיבצם אז אומ' האומות וודאי היה כח בידו להוציאן מבינינו. ומה שעכבן עד עכשיו חסאותיהם גרמו. ואומ' קדוש שוכן בישראל. וזהו קדוש בישראל: (ח) הנה באה.

Yad Washem Archive, Jerusalem
 The Jews were led through the streets of Baden-Baden by the Nazis to the National Hotel. They had to carry a Star of David inscribed "God, do not abandon us."

מקורות פרשת אמור - נערך ע"י הרב ראובן שכטר - תשע"ח

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

מיכה ז:י - וַתֵּרָא אִיבְתֵי וַתִּכְסֶּה בּוֹשָׁה הָאִמְרָה אֲלֵי אֵיזוֹ ה' אֱלֹקֶיךָ עֵינֵי
תִּרְאֶינָה בָּה עֵתָה תִּהְיֶה לְמִרְמָס כְּטִיט חוּצוֹת :
מצודת דוד - ותרא. וכאשר תראה אויבתי במרבית הצדקה הנעשה לי
 תהיה מכוסה בבושה אשר אמרה אלי בזמן הגלות אין ה' מדוע לא יגאלך?

תהלים פרק עט - (ט) עֲזָרְנוּ אֱלֹקֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דָּבָר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהִצִּילְנוּ וְכִפֵּר עַל
חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ : (י) לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךָ אֱלֹקֵיהֶם יִגְדַע בְּגוֹיִם לְעֵינֵינוּ
נְקַמֵּת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּף
רד"ק - עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך, שהוא מחולל בגוים, ואחר
שתעזרנו יהיה מכובד: למה יאמרו. וזה החילול...
מצודת דוד - למה יאמרו וגו' - למה יאמרו הגוים איה אליהם, אם אלקים הוא,
יריב ריב עמו!

תהלים פרק קטו

(א) לא לנו יקֹזק לא לנו כי לשִׁמְךָ תִּן כְּבוֹד עַל חֶסֶדְךָ עַל אֲמִתְךָ :
 (ב) לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךָ נָא אֱלֹהֵיהֶם :

רד"ק

לא לנו ה' לא לנו, כמו שעשית חסד עם אבותינו והוצאתם ממצרים, כן
 תעשה עמנו בכל דור ודור. **ואעפ"י שאין אנו ראויים, אל תעשה לנו כי**
אם לשמך, כי גם הם לא היו ראויים לולא כבוד שמך וברית האבות.

גם רוב
 מייסדי
 הציונות לא
 היו ראויים

יואל פרק ב - (יז) בֵּין הָאוֹלָם וְלִמְזֻבַּח בְּכַוֵּן הַכְּהֻנִּים מִשְׁרְתֵי יִקְזֹק וַיֹּאמְרוּ
חֹסֶה יִקְזֹק עַל עֲמָךְ וְאֵל תִּתֵּן נַחֲלֶתְךָ לְחֶרֶף לְמִשְׁלַל בָּס גּוֹיִם לָמָּה יֹאמְרוּ
בְּעַמִּים אֵיךָ אֱלֹהֵיהֶם : (יח) וַיִּקְנָא יִקְזֹק לְאַרְצוֹ וַיִּחְמַל עַל עַמּוֹ :
רש"י - לחרפה - לגדופין; ויקנא ה' לארצו - נכנסה בלבו צרתה ונלחם
במלחמתם ונתעסק בצרכיה
מלבי"ם - ויקנא. וה' ישמע תפלתם, ונגד מ"ש אל תתן נחלתך לחרפה
שהוא שיקנא על כבוד הארץ שהיא נחלתו ויקנא ה' לארצו, ר"ל לכבוד
ארצו, ונגד מ"ש חוסה ה' על עמך ויחמול על עמו, וכבר אמרו חז"ל
במדרש רות כתוב אחד אומר כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול
וכתוב אחד אומר כי לא יטוש ה' את עמו, בזמן שישאל עושים רצונו של
מקום הוא עושה בעבור עמו ונחלתו, ובזמן שאין עושים רצונו ש"מ הוא
עושה בעבור שמו הגדול

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

ספרי במדבר פרשת בהעלותך פיסקא פד

וינוסו משנאיך, וכי יש שונאים לפני מי שאמר והיה העולם? אלא מגיד הכתוב שכל מי ששונא את ישראל כאלו שונא את המקום, כיוצא בו אתה אומר וברוב גאונך תהרוס קמין (שמות טו ז) וכי יש קמים לפני מי שאמר והיה העולם? אלא מגיד הכתוב שכל מי שקם על ישראל כאלו קם על המקום, וכן הוא אומר... כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש (תהלים פג ג) מפני מה על עמך יערימו סוד (תהלים פ"ג/ד) הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי (תהלים/ קלט כא - כב), וכן הוא אומר כי הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו (זכריה ב יב) ר' יהודה אומר בבת עין לא נאמר אלא בבת עינו כביכול כלפי מעלה כתוב מדבר אלא שכינה הכתוב...

...וכל מי שעוזר את ישראל כאלו עוזר את מי שאמר והיה העולם שנאמי אורו מרוז אמר מלאך ה' אורו ארור יושביה כי לא באו לעזרת ה' לעזרת ה' בגבורים (שופטים ה כג) רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך חביב בכל הגוף כעין ומשל בה את ישראל משל אדם לוקה על ראשו אינו אומץ אלא עיניו הא אין לך חביב בכל הגוף כעין ומשל בה את ישראל וכן הוא אומר מה ברי ומה בר בטני ומה בר נדרי (משלי לא ב) ואומר כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אמי (משלי ד ג) ר' יוסי בן אלעזר אומר כאדם שמושיט אצבעו לתוך עינו ומחטטה פרעה שנגע בכם מה עשיתי לו מרכבות פרעה וחילו ירה בים (שמות טו ד) סיסרא שנגע בכם מה עשיתי לו מן שמים נלחמו הכוכבים ממסילותם נלחמו עם סיסרא (שופטים ה כ) סנחריב שנגע בהם מה עשיתי לו ועשבא כתורין יאכל (דניאל ד ל) המן שנגע בכם מה עשיתי לו ואותו תלו על העץ (אסתר ח ז)...

וכן אתה מוצא כל זמן שישראל משועבדים כביכול שכינה משתעבדת עמהם שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר (שמות כד י) וכה"א בכל צרתם לו צר (ישעיה סג ט) אין לי אלא צרת צבור צרת יחיד מנין ת"ל יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה (תהלים צא טו) וכן הוא אומר ויקח אדני יוסף אותו וגוי ויהי ה' את יוסף (בראשית לט כ - כא) וכן הוא אומר מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוי ואלהיו (שמואל ב' ז כג). ר' אליעזר אומר עבודה זרה עברה בים עם ישראל ואיזה זה זה פסלו של מיכה ר' עקיבא אומר אלמלא מקרא שכתוב אי אפשר לאומרו אמרו ישראל לפני המקום פדית את עצמך וכן את מוצא שכל מקום שגלו שכינה עמהם שני הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים בבית פרעה (שמואל א' ב כז) גלו לבבל שכינה עמהם שני למענכם שולחתי בבלה (ישעיה מג יד) [גלו לעילם שכינה עמהם שני ושמתי כסאי בעילם (ירמיה מט לח)] גלו לאדום שכינה עמהם שני מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה (ישעיה סג א) וכשהם חוזרים שכינה חוזרת עמהם שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך (דברים לג:ג) והשיב לא נאמר אלא ושב ה' ואומר אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי (שה"ש ד:ח).

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

תנא דבי אליהו אליהו רבה פרשה ז
 וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגוי' (יחזקאל א: ד),
 מאחר שהראהו אמר לו, בן אדם זהו כבודי שהגבהתי
 אתכם למעלה מאומות העולם, כלום פחות כבודי ובית
 שבניתי לכם, שנאמר אם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית
 ותכונתו וגוי' (יחזקאל/ מ"ג י"א), שמא תאמר אין לי מי
 שעובד אותי, והלא כבר (נאמר) יש לי ארבע מאות
 ותשעים וששה אלפים רבבות של מלאכי השרת שהן
 עומדין לפני ומקדישין את שמי הגדול בכל יום תמיד
 מיציאת החמה ועד שקיעת החמה ואומרים לפני קדוש
 קדוש קדוש, ומשקיעת החמה ועד יציאת החמה אומרים
 ברוך כבוד ה' ממקומו, ואין צריך לומר שבעים לשונות
שבארץ, מפני מה אתם עושים דרכים מכוערין ודברים
שאינן ראויין, מבעטין אתם ביסורין הבאים עליכם, אבל
מה אעשה, הריני עושה למען שמי הגדול שנקרא עליכם,
שנאמר ואעשה למען שמי לבלתי החל וגוי' (יחזקאל כ' י"ד).

שאלה:

אם "שפלותם של ישראל חלול שמו הוא,"
 אז מה יוכיח קידוש השם?

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

ישעיהו מב:י

שִׁירוּ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ תְּהַלְּלוּ מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֵאוֹ אֲנִים וַיִּשְׁבְּיָהֶם :
רש"י - תהלתו מקצה הארץ. על כרחם כשיראו את גבורתי לישראל יודו כל העכו"ם כי אלהים אני :

דברים לב:לט - ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמת ואחיה מחציתי ואני ארפא ואין מנדי מציל :

רשב"ם - ראו עתה כי אני אני הוא. הקב"ה אומר לאומות העולם : אתם אומרים אי אלהימו? הלא עתה יכולים אתם לראות בהנקמי בכם לעיניכם :

שמואל ב כב:מז - חי-ה' וברוך צורי ויגם אלהי צור ישעי מצודת דוד - וירום. כי כשעושה נקמות בגוים, הוא מרומם ומנושא :

תהלים עז:יד - אלהים בקדש דרךך מי-אל גדול כאלהים :
רש"י - בקדש דרכך. דרך מדתך לקדש את שמך בעולם לעשות דין ברשעים :

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

תנחומא תצוה י

...שכל זמן שהקדוש ברוך הוא נפרע מן הרשעים, שמו מתגדל בעולם, שנאמר, ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (שמות יב יב). אותה שעה, אני ה' (שם). וכן רחב אומרת, כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם בצאתכם ממצרים וגו', ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת (יהושע ב י-יא). וכן כתיב, והאלילים כליל יחלף (ישע' ב יח). אותה שעה, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (שם שם יז). וכן, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו (עובד' א כא). ובאותה שעה, והיתה לה' המלוכה (שם)... וכן, יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם (תהלים קד לה). אותה שעה, ברכי נפשי את ה' הללויה (שם). ואתה פותר את כלן כדעת הזה תילי תילים של פסוקים. ויהי בשלם סוכו וגו', שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה (שם עו ג-ד), נודע ביהודה אלהים (שם שם ב). הוי, כל זמן שנפרע מן הרשעים, שמו מתגדל בעולם.

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

יחזקאל לט

יא וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֲתָן לְגוֹג אֶמְקוֹם-שָׁם קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל גִּי
הַעֲבָרִים קִדְמַת הַיָּם וְחִסְמַת הַיָּם אֶת-הָעֲבָרִים וְקִבְּרוּ שָׁם אֶת-גּוֹג
וְאֶת-כָּל-הַמּוֹנָה [הַמּוֹנֵי] וְקָרְאוּ גִיא הַמּוֹן גּוֹג : יב וְקִבְּרוּם בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְמַעַן טַהַר אֶת-הָאָרֶץ שְׁבַעַה חֳדָשִׁים : יג וְקִבְּרוּ כָל-עַם
הָאָרֶץ וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם יוֹם הַכְּבֹדִי נְאֻם הַשֵּׁם אֱלֹהִים :

מהר"י קרא – ר' יוסף קרא (1060-1130), צרפת, תלמידו של רש"י

שבאו עליהם לשלול שלל ולבוז בזה: **יום הכבדי**. זהו שם טוב
היה להם ביום הכבדי בגוג. שבשעה שהקב"ה הורג אומות
העולם שבאו על ישראל לרעה ומושיע את ישראל מתוכן הם
מכבדים אותו. שנאמר וידעו מצרים כי אני ה' בהכבדי בפרעה
וגו': (יד) **ואנשי (קודש) [תמיד] יבדילו עוברים בארץ. ישראל**

קידוש השם נגד חילול השם... מבחינת העם והכלל

רשב"ם על שמות טו:יח

השם יְמַלֵּךְ לְעַלְמֵי נֶעַד. לאחר שתתישבו בארץ ישראל
תוודע מלכותו של הקב"ה בכל המלכויות:

חבקוק ג

ג אֱלֹהִים מְתִימָן יָבֹא וְקִדּוֹשׁ מֵהַר-פְּאָרָן סָלָה כִּפְסָה שָׁמַיִם הוֹדוּ וַתִּהְלְתוּ מְלָאָה
הָאָרֶץ: ד וְנִגְהַת פְּאֹר תִּהְיֶה קְרָנִים מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֲבִיּוֹן עֲזָה:

מלבי"ם

אלוה מתימן יבא, ההנהגה הזאת תמשך עד שיגיע עת הגאולה שאז יבא אלוה
מתימן לגאלם, ומצייר כי הגלות האחרון תתחלק בין שני מלכויות, שהם מלכות
אדום המצויינת בשם תימן שתימן הוא בארץ אדום, ומלכות ישמעאל המצויינת
בשם הר פארן כמ"ש אצל ישמעאל וישב במדבר פארן ומשם יבא השם לגאלם.

מצודת דוד

קרנים וגו' מיד ה' בא לישראל קרן ממשלה והתגברות

ספירת העומר – הקשר בין פסח לשבועות

ויקרא פרשת אמור פרק כג

(טו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה :
 (טז) עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליקוק :
 (כא) וקראתם בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה מקרא קדש ?הֲיֵיה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֲקֵת עוֹלָם
 בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם :

ספר החינוך שו

מצות ספירת העמר - לספר תשעה וארבעים יום מיום הבאת העמר שהוא יום ששה עשר בניסן. שנאמר (ויקרא כג טו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה...

משרשי המצוה. על צד הפשט, לפי שכל עקרון של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ, וכמו שכתוב (ירמיהו לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו', והיא העקר והסבה שנגאלו ויצאו ממצרים, כדי שיקבלו התורה בסיני ויקימוה, וכמו שאמר השם למשה (שמות ג: יב) וזוה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה. ופרוש הפסוק הוציאך אותם ממצרים, יהיה לך אות שתעבדון את האלהים על ההר הזה, כלומר, שתקבלו התורה שהיא העקר הגדול שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה שלהם, וענין גדול הוא להם יותר מן החרות מעבדות, ולכן יעשה השם למשה אות בצאתם מעבדות לקבלת התורה, כי הטפל עושין אותו לעולם אל העקר.

ומפני כן, כי היא כל עקרון של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדלה שעלו אליה, נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחרות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא...

...ואם תשאל אם כן למה אנו מתחילין אותו ממחרת השבת, ולא מיום ראשון? התשובה כי היום הראשון נתיחד כלו להזכרת הנס הגדול, והוא יציאת מצרים, שהוא אות ומופת בחדוש העולם ובהשגחת השם יתברך על בני אדם, ואין לנו לערב בשמחתו ולהזכיר עמו שום דבר אחר, ועל כן נתקן החשבון מיום שני מיד. ואין לומר היום כך וכך ימים ליום שני של פסח, שלא יהיה חשבון ראוי לומר ליום שני, ועל כן התקן למנות המנין ממה שנעשה בו, והוא קרבן העמר, שהוא קרבן נכבד, שבו זכר שאנו מאמינים, כי השם ברוך הוא בהשגחתו על בני אדם רוצה להחיותם ומחדש להם בכל שנה ושנה זרע תבואות לחיות בו.

"ובכל יום... שיהיו חדשים וחביבין בעינינו כיום שנתנו בו"

ויקרא פרשת אמור פרק כג

(ט) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה :
 (טז) עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליקוק :
 (כא) וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם
 בקל מושבתיכם לדתיתכם :

עקידת יצחק ויקרא שער סז

והנה על קדושת היום הגדול והקדוש אשר בו נתנה זאת התורה
 בסוף ימי הספירה כאשר אמרנו אמר וקראתם בעצם היום הזה
 מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו חקת וגו'.
 צוה שהיום ההוא בעצמו שנשלם מספרם ובו הקריבו שתי
 הלחם יהיה להם מקרא קדש כי בו ירד להם לחם קדש מן
 השמים אשר יאכל אותו האדם וחי לעול' והוא יום הששי בסיון
 שעליו אמרו רז"ל (שבת פ"ח א) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי
 תנאי התנה הקב"ה עם מעשה שמים וארץ שאם ישראל יקבלו
 את התורה מוטב. ואם לאו וכו'. והנה יש בכאן שאלה חזקה
והיא כי למה לא פירשה התורה כי היום הזה שהוא חג
השבועות נזכר ונעשה לזכר מתן התורה האלהית וקבלתה כמו
 שחוייב ממה שביארנוהו וממה שהוחזק בידנו ממנהגנו ומנהג
 אבותינו בתקוני תפלותנו וקריאת פרשיותינו על הדרך שפירשה
 בחג המצות ובחג הסוכות גם ביום הדין וי"ה...

...לפי שזכרון התורה וקבלתה אינו לזמן מיוחד כשאר ענייני
 המועדים הנזכרים רק מצותה בכל יום ובכל עת ובכל שעה
 דכתיב (יהושע א') לא ימוש ספר התורה הזה מפידך והגית בו
 יומם ולילה ובכל יום ויום אנו מצווין שיהיו חדשים וחביבין
בעינינו כיום שנתנו בו דכתיב (דברים כ"ו) היום הזה ה' אלהיך
 מצוך וגו'. כדאיתא במדרש (תנחומא פ' כי תבא) ולזה צותה
 התורה ביום הבכורים ולענין מתן תורה סמכה על הפרסום
 הנכתב מפורש בפרשת בחדש הג' (שמות י"ט) אשר הוא פרסום
 נפלא שאי אפשר להתעלם.

ספירת העומר – "הנה הם כחולו של מועד בין ראשון של סוכות ושמיני עצרת"

אור החיים ויקרא פרשת אמור פרק כג

וספרתם לכם וגו'. אומרם לכם לצד שיצו ה' לספור שבע שבתות, ואמרו ז"ל (זוהר ח"ג צד א) כי לצד שהיו בטומאת מצרים ורצה ה' להזדווג לאומה זו דן בה כמשפט נדה שדינה לספור ז' נקיים, וצוה שיספרו ז' שבועות ואז יהיו מוכשרים להכניסתם כלה לחופה, והגם כי שם ז' ימים וכאן ז' שבועות, לצד הפלגת הטומאה וגם היותם בכללות ישראל שיער התמים דעים כי כן משפטם, ועיין מה שפרשתי בפסוק (יתרו יט א) בחודש השלישי לצאת וגו', והוא מאמר הכתוב כאן וספרתם לכם פירוש סיבת ספירה זו היא לסיבתכם לטהרתכם שזולת זה תיכף היה ה' נותן להם התורה. ולדרך זה ידויק על נכון טעם ממחרת השבת ולא מיום השבת עצמו, כי כן משפט הספירה שיהיו כל הימים שלימים, ולצד שיום ט"ו בניסן שהוא יום השבת האמור כאן מקצת היום היו עדיין בארץ מצרים לזה יצו ה' לספור ממחרת, והגם כי זה היה בפסח מצרים, כמשפט הזה יעשה באותו פרק עצמו מדי שנה בשנה, כי כמו כן יעשה בסוד ה' כידוע ליודעי חן.

רבינו בחיי ויקרא כג:טז

שלא הזכירה תורה חג שבועות ביחוד כשאר החגים ושיאמר כן: "בחדש השלישי בששי בו חג השבועות", כמו שאמר בפסח: "בחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות", בא ללמד כי הוא חג נגרר אחר מצות העומר, ומ"ט יום הספורים בין ראשון של פסח עד השבועות, הנה הם כחולו של מועד בין ראשון של סוכות ושמיני עצרת.

חזקוני ויקרא פרשת אמור פרק כג

מה שלא פירש הכתוב באיזה חדש ובכמה בו חג זה כמו שפירש בשאר מועדים היינו טעמא אם פירש לך זמנו לא היינו מונים השבעה שבועות רק היינו סומכים לעשות החג בזמנו ודבר גדול תלוי במנינו כדאמר ר"י לעיל ועכשיו כשאנו מונים השבעה שבועות מזמן קצירת העומר ממילא יארע יום החמישים בששה בסיון שהוא יום מתן עשרת הדברות.

צריך עיון

עין תחת עין – תושב"פ

פרשת אמור פרק כד (יז) ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יומת: (יח) ומכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש: (יט) ואיש כי יתן מום בעמיתו כפאשר עשה **כן יעשה לו**: (כ) שבר תחת שבר עין תחת עין שן תחת שן כפאשר יתן מום באדם כן ינתן בו: (כא) ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת:

אבן עזרא - כן יעשה לו ואמר שמשון כן עשיתי להם (שופ' טז: יא). והגאון הביא ראיות משקול הדעת, כי לא יתכן להיות שבר תחת שבר כמשמעו. כי הראשון בא בלא כוונה, ואיך יתכן לעשות שבר כמוהו, ואם הוא במקום מסוכן הנה ימות, וכן בעין. ומי שסר שלישית אור עינו, איך יוכל לעשות כן בעין החובל, ע"כ דברי הקבלה אמת. כי פי' כל אלה, שיש עליו כופר, וראוי להוציא עינו אם לא יפדנו. ואם טענו עלינו, אם היה החובל עניי ותשובתינו, כי על הרוב דבר הכתוב, ושמה יעשיר העני. גם זאת התשובה על הטוענים, אם היה חובל העין עור:

"עין תחת עין" = במקום... החלפה

"הא למדת שתחת שנאמר בחבורה תשלומין, והוא הדין לתחת הנאמר בעין ובשאר איברים."

בראשית כ"ב: יג - וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבב בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה **תחת** בנו:

בראשית מד: לג

ועתה ישב נא עבדך **תחת** הנער עבד לאדני והנער יעל עם אָחיו:

שמות כ"א: כז - ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו **תחת** שנו

בראשית פרשת וישלח פרק לו

(לג) וימת בלע וימלך **תחתיו** יובב בן זרח מבצרה:

(לד) וימת יובב וימלך **תחתיו** חשם מארץ התימני:

(לה) וימת חשם וימלך **תחתיו** הדד בן גדד המכה את מדן בשדה מואב ושם עירו עוית:

(לו) וימת הדד וימלך **תחתיו** שמלה ממשרקה:

(לז) וימת שמלה וימלך **תחתיו** שאול מרחבות הנָהר:

(לח) וימת שאול וימלך **תחתיו** בעל חנן בן עכבור:

יהושע ב: יד

ויאמרו לה האנשים נפשנו **תחתיכם** למות אם לא תגידו את דברנו זה והיה בַּתת יקוק לנו את הארץ ועשינו עמך חסד וְאַמַּת: